REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf. Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA" iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 c., pe trei luni 6 coróne. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 15. Brașov, Luni-Marți 21 Ianuarie (3 Februarie). 1903.

Se mișcă strada.

„S'a mișcat tinerimea universitară", ... „a început în cele din urmă a se mișca și strada", — esclamă de-odată ambele diare kossuthiste din Budapesta. unul din ele mai adauge: „va demonstra tinerimea, pentru magnatul, care a aruncat mănușa guvernanților eșind din partidul lor (Eugeniu Zichy), și care le-a spus că țéra nu suportă sarcinî mai multe....

Se lăudau kossuthiștii mai dĕunădī, că vor pune în mișcare tótă țéra în contra nouelor proecte de lege militare și vor face sĕ se repeteze scenele turbulente din 1889, în urma cărora Coloman Tisza fusese constrîns a se retrage dela putere, unde stătuse cincî-spre-dece anî întregî.

Inceputul s'a făcut cu conductul de torțe aranjat de tinerimea universitară maghiară în onórea lui Eugenia Zichy și după acésta, speréză Kossuthiștii, strada va continua a demonstra contra proiectelor militare și contra guvernului.

In ședința ultimă a camerei deputaților Beöthy Akos, unul din vorbitorii cei mai bunî opozițiouali, și-a dat silința a dovedi, că obstrucțiunea în contra proiectelor militare e pe deplin justificată, căcî ceea-ce intenționéză aceste proiecte, carî cer înarmări estreme, nu este după părerea sa decât a servi și a sprijini politica patrimonială, care consideră poporele și țările monarchiei ca fiind proprietate sĕu patrimoniu al dinastiei. Din causa acésta Beöthy crede, că oposițiunea trebue sĕ zădărnicéscă ținta acestei politice.

Tămbălĕului cu torțe de erī séră îi vor urma dér și alte demonstrațiunî, se va face mai de multe-orî mare gălăgie pe stradele Budapestei și cine scie decă kossuthiștii n'au de gând a demonstra și cu ocasiunea sosirei Majestății Sale acolo?

Tóte aceste, se dice, au de scop de a împiedeca ca sarcinale pentru armată sĕ fie și mai mult urcate și mai au de scop de a ne scăpa și de militarism.

Succede-va celor din stânga estremă sĕ zădărnicéscă primirea proiectelor militare? Acésta. o putem spune înainte, cu greu se va pute întâmpla.

Se póte ca obstrucțiunea oposiției maghiare sĕ servéscă a da mai mare aplomb unor pretensiunī ca acele ale lui Apponyi, dér printrînsa, credem, nu se va dobêndi nicî-odată nicî reducerea cheltuielilor de înarmare, și mai puțin întroducerea limbei maghiare în armată sub forma limbei de regiment.

Suntem cu tóte astea destul de pățițī ca sĕ nu ne încumentăm a predice că numai așa, orī altfel are sĕ se întemple, căcī în monarchia acésta omul trebue sĕ fie pregătit pentru orī-ce surprisă.

Vom vedé în curênd ce se va alege din obstrucția, ce-o fac estremii din camera ungară nouelor legī militare. Vr'un prognostic favorabil nu-i putem face, ci mai iute credem că în cele din urmă vor trebui sĕ se mulțuméscă, guvernanțī ca și oposiționalī, cu promisa întroducere succesivă a pajurei ungurescī alăturī cu vulturul cu două capete pe stindardele armateī comune.

In ceștī trei-decī de anī din urmă oposițiunea maghiară a învĕțat tot mai mult ca, după gălăgia ce-o face la ocasiunī cum e cea de față, sĕ se scie încetul cu încetul acomoda stărei lucrurilor; stare condiționată de constelația generală politică și economică, care, deși le-a fost în cele trei decenii din urmă destul de favorabilă, totuși nu se póte schimba de adī pe mâne după pofta șoviniștilor estremī.

Dieta ungară a continuat în ședința de Sâmbătă desbaterea asupra proiectului de lege privitor la sporirea contingentului de recruțī.

Beöthy A. a ținut un discurs lung obstrucționist declarând, că față cu proiectele militare e îndreptățită lupta cea mai neîmpăcată. Despre proiectele din cestiune a dis, că sunt erupțiunile militarismului. Sporirea contingentului de recruțī nu e necesară și nu e alteceva decât un atentat venit din partea conducerei departamentului armatei. Poziția de mare putere — dice oratorul — nu este alteceva, de cât politica dinastiei, care nu e prin nimic motivată, de nu cumva prin aceea că la noi domnesce politica militară și supremația acestei politice. — A mai vorbit independistul *Kelemen* B. tot contra proiectului.

Polonii in Prusia. In ședința de la 30 Ianuarie a parlamentului german a fost la ordinea dilei interpelarea deputatului polon *Dziembowski*, în care se descrie sórtea amară ce li-s'a creat Polonilor în Prusia. Ĕtă ce se dice în interpelația acésta:

Locuitorii polonī, carī trăesc în imperiul german, sunt tractațī neegal și tratamentul acesta se opune legei despre egala îndreptățire. Mai ales industriașii și comercianții polonī sunt boicotațī de autoritățile militare. Polonii sunt spoliațī de îndreptățirea la serviciul de un an ca voluntarī în armată. Cu diariștii polonī se tractéză ca și cu făcĕtorii de rele. Cu redactorii polonī pedepsiți se tractéză în mod extraordinar de rĕu în temnițe. S'a pornit luptă pentru stirpirea Polonilor, dér politica antipolonă a guvernului a dat faliment.

Ministru *Posadowski* rĕspundĕnd declară, că pentru guvernul prusian și pentru imperiul german nu există cestiune polonă în sens internațional. Părțile de țéră polone sunt pentru tóte timpurile încopciate cu monarchia și cu imperiul german.

Reforme agrare în România.

I.

România cu pămêntul ei proverbial de bogat, și de-o fertilitate fenomenală, cum puține țĕrī îl au în lume, se ocupă acum cu tema reformelor social-economice.

Crisa cea mare, ce a isbucnit în urma secetei grozave din 1899 ce a compromis recolta și orī-ce soiū de sĕmĕnăturī din țéra întrégă, a deschis ochii nu numai guvernanților din România, ci și proprietarilor marī particularī, că cu sistemul obicînuit până aci la dênșii, *al espedientelor și cheltuielilor nesăbuite* în cele nefolositóre, nu mai merge, ci trebuesc economii serióse și sacrificii însemnate pentru înzestrarea și dotarea moșiilor lor cu cele necesare esploatațiunei agricole.

S'au convins așa-dér și proprietarii din România, că nu mai póte continua acel obiceiū, ca dênșii sĕ stea cu anii la Paris, Nizza și alte locurī de petrecere din străinătate, închiriându-și moșia părintéscă celui dintâiū venit, mulțumindu-se a-și incassa regulat veniturile orī unde s'ar găsi, și sĕ nu dea cu anii prin satul de pe moșia lor. S'au pregătit și de consecințele *culturei rapace*, a despoierii pămêntului de către arendașii de tóte clasele sociale, improvisațī în marī agricultorī și *marī cultivatori*.

De aceea și proprietarii marī își string acum rêndurile în apĕrarea lor și a agriculturei. Față de neactivitatea și sterilitatea de un lung șir de anī pe terenul ameliorării agriculturei și îmbunătățirea stărei morale și materiale a țĕranului, este remarcabil că ministrul instrucțiunei publice de câțī-va anī se ocupă și cu cestiunī economice, și nu fără óre-care șansă de reușită. In special actualul ministru d. Spiru Haret de câțī-va anī se ocupă cu întroducerea și propagarea culturei legumelor și cartofilor printre țĕranī carī ajunseseră cu totul în mâna Bulgarilor, veniți în fie-care primăvară de peste Dunăre, apoi organisarea și cultura grădinilor școlare cu pămênturile bisericei, date după legea rurală de la 1864, le-a luat sĕ le cultive în regie pe séma *Casei școlelor*; a luat asupră-și și organisarea sĕu administrarea școlelor profesionale inferióre și elementare: de agricultură și meserii, pe carī le-a înmulțit considerabil prin sate, înființând din nou vr'o 7—8 școle de agricultură și vr'o 40 de meserii, pe carī voesce sĕ le înmulțéscă cu concursul marilor proprietarī, a județelor și comunelor. Nu mai decă aceste n'ar fi creațiunī efemere, carī adī se fac și mâne se desfac.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Sita Elelor.

(Din: Botanica poporană română.)

Sita Elelor e un fel de scaiū, care cresce numai pe fĕnațe și cu deosebire pe celea de la munte. Ea se mai numesce în *Bucovina*, și anume în satele curat românescī, încă și *Turtă, Turtă rea, Turtea, Turturea, Turturea de munte* și *Turturică*, éră în cele amestecate sĕu învecinate cu Rutenī *Cioropor* si *Ciorlopolog* (Spaima Dracului); în Transilvania: *Turtă, Turtea, Turtiță, Tătăișă, Punga babei, Ciapă cioréscă*[1]) și *Scaiul dracului*;[2]) în Bănat: *Ciurul dinelor*[3]), lat. Carlina acaulis L.

Numirea plantei acesteia de *Sita Elelor* sĕu *Ciurul dinelor* vine de bună sémă de acolo, fiind-că coróna florei sale are formă rotundă și ceva ridicată în sus, tocmai ca și vęșca unei site sĕu a unui ciur, ér stamenele și pistilele sĕmĕnă din depărtare ca nisce borticele, precum sunt celea de la ciur.

Numirea de *Turtă, Turtă rea, Turtea* și *Turtiță*, îi vine de acolo, pentru-că, avênd un cotor fórte scurt și fiindu-i frundele tupilate și lățite pe fața pămêntului, se pare că anume ar fi turtită la pămênt.

Ce se atinge de numirea *Turturea* și *Turturică*, P. Ursul, fost cantor bis. în comuna Cândrenī, ținutul Dornei, îmī scrise următórele:

„Spinul, despre care m'ațī rugat sĕ vĕ scriu, nu se numesce pe la noi altmintrelea, fără numai *Turturea* și *Turturică*. Orī pe care bĕtrân sĕu prunc vețī întreba, nu-i va spune altfel decât *Turturea* și *Turturică*. Am audit și eu că la țéră încă s'ar fi aflând un spin asemenea Turturelei, și că s'ar numi *Ciorlopolog*, însĕ pe la noi nimĕrui nu-i e cunoscută numirea acésta".

Cum-că Românii din ținutul Dornei într'adevĕr numesc scaiul sĕu spinul acesta *Turturea*, se póte vedé încă și din următórea doină din Pilugani:

— Cucule! de unde vii?
— „Dincolo de la Sibiiū!
— Da de mândrul meu ce scii?
— „Eu sciu bine, 'i sănătos,
Sĭ-a trecut de Iesĭ în jos.
Și de a fi vr'un bine 'n țéră
Va veni la primăvară,
Ér de-a fi vr'o rĕutate
El s'a duce mai departe
Ca sĕ scrie mândrei carte,
Carte 'n patru cornurele
Picuruș de lăcrimele...
Be tabac de la Reteag
Cu ciubuc de liliac,
Cu pipă de Turturea...!
— Sĕracă inima mea,
Cât lumea nu l'oiū vedea;

Numirea de *Turturea* însĕ, după părerea mea, nu e nimic alta, decât o simplă confundare a cuv. *Turtă rea* cu numele paserei *Turturea* sĕu *Turturică*.

In fine originea numirii de *Scaiul Dracului* ni-o arată următórea legendă din *Transilvania*:

„Ci-că unui împĕrat îi murise soția și-i rĕmase de la ea un copil ce încă sugea la piept. Mare întristare în sufletul și curtea împĕratului cu pierderea împĕrătesei, pe care a iubit'o mai mult ca sufletul sĕu, dér și mai mare supĕrare începū a-i topi inima, când vĕdū că băiatul nu voia sĕ sugă de la nicī o doică din câte i-se aduceau.

— „Voiū pierde puișorul meu din causă de fóme, — își dicea împĕratul din când în când răpit de durere.

— „Sĕ n'ai témă! — îi șopti o bĕtrână, ce intra la împĕrat. — O sĕ-țī scap eu fiul din gura morții, dér, sĕ scii că asta numai așa o pot face, decă te vei însura din nou și vei lua pe cine țī-oiū spune eu.

„Impĕratul se uita la ea cu fruntea încruntată și-i dise scurt:

„Țī-am spus, că mai mult nu mĕ însor; iubirea ce o avusem față de fosta

[1]) Porcius: *Flora* p. 18.

[2]) *Gazeta Transilvaniei* an. LXIII. Brașov 1900. Nr. 251.

[3]) Sim. Mangiuca: *De însemnătatea bot. rom. publ.* în *Familia* an. X. p. 5 2.

Mai mare resultat a obținut ministrul instrucțiunei publice prin înființarea în vr'o 3—4 anĭ a peste 700 băncĭ populare prin sate cu ajutorul învĕțătorilor și preoților de la sate, carĭ tóte sunt în deplin progres și au menirea de a scóte pe țĕran din ghiarele cămĕtarilor și speculanților de tot soiul, carĭ până aci îl jumuliau și frustrau de rodul muncei sale. De ordinar, băcanul, cârciumarul, brutarul și alțĭ micĭ negustorașĭ grănarĭ comisionarĭ de prin sate, în înțelegere cu arendașul orĭ proprietarii moșiei, erau factorii, la carĭ recurgea sătĕnul la nevoie după împrumut pe dobĕnda în banĭ, în producte, dile de muncă, transporturĭ, și 'i luau de la 24—300% și mai mult.

Un raport oficial dice: Dobĕnda de 1 leu la 20 lei pe lună, adecă 60%, este o dobĕndă prietinéscă. Dobĕnda de 2 lei pe lună la 20 lei, adecă 120% pe an, o găsim pe tot malul Dunărei de la Severin până la Galațĭ. In împrumuturile sătenescĭ găsim tóte formele pe carĭ camĕta le póte inventa. In comuna Cleanove din jud. Mehedințĭ, locuitorii plătesc dobĕnda de 20 banĭ pe di la 20 lei, séu 73 lei la 20 lei pe an, adecă 365 lei % pe an.

In județul Iașĭ, comuna Badenĭ, sătenii în împrumuturile chirografare la particularĭ, plătesc drept dobândă 0.05 banĭ până la 0.10 banĭ la leu pe sĕptĕmână, adecă 250—520 lei la sută pe an.

In alte părțĭ camĕta se face sub forma de vĕndare de producte, în care sĕteanul declară în act, că a primit prin anticipație prețul a 2—3 chile, pe când în realitate el primesce prețul unei singure chile (à 7 hl.) și acésta socotit 30—35 lei chila de grâu, 18—25 chila de porumb.

D'aci înainte decĭ, vor puté sĕ se împrumute și sătenii din România la băncile lor cu dobĕndă mică, fără de a recurge mai mult la arendașul sĕu, orĭ la cârciumarul brutar din sat.

Acum guvernul proiectéză sĕ aducă o lege în dilele procsime, prin care voiesce sĕ dea o consfințire legală și unitară a băncilor populare, instituțiunĭ improvisate prin inițiativa câtorva iubitorĭ de popor.

Neapĕrat, că aceste băncĭ constitue un progres remarcabil față de starea deplorabilă patriarchală de mai înainte, în care se găsea țĕranul, dér ele nu vor remedia rĕul, căcĭ nu vor pune pe sĕtean în stare de a produce mai mult și mai bun, și nicĭ a-l scóte din coliba și bordeiul sĕu miserabil, în care se găsesce și locuesce din moșĭ și strĕmoșĭ. Pentru el este cestiunea ținerei vitelor unica și singura pârghie de progres, de a puté țíné și cresce și el o vită de *Dómne ajută* și sĕ-șĭ aibă laptele necesar pentru casă și copilașii sĕi, fără de a mai fi esploatat de arĕndaș și proprietar. Pămĕnt de muncă și cultură în banĭ și dijmă găsesce destul și în satul sĕu, orĭ pe moșiile vecine în condițiunĭ destul de avantagióse, dér vaca cu lapte și boii de jug nu le póte duce 2—3 poște depărtare și sĕ se folosĕscă de ele — și decĭ de voie de nevoie trebue sĕ cadă la învoélă cu proprietarul și arendașul sĕu, ca sĕ-șĭ scótă vitele din bătătură și sĕ nu mai umble prin moșii și hotare strĕine, orĭ și cât i-ar cere și lua acela, căcĭ așa tot este mai folosit.

Neapĕrat că aceste cestiunĭ și multe altele de felul lor, ca sĕ le remedieze și resólve, era de resortul ministerului agriculturei și domeniilor, ér nu se ține de atribuțiunea ministerului instrucțiunei publice și al cultelor.

Cartea galbenă francesă.

Sĕptĕmâna trecută s'a distribuit parlamentului frances „Cartea galbenă" asupra *cestiunei macedonene*. Cartea cuprinde 52 acte diplomatice, începĕnd de la 28 Februarie 1902 până la 3 Ianuarie 1903. Étă pe scurt cuprinsul acelor acte diplomatice:

Incă de la începutul anului 1902, agenții consularĭ francesĭ din Peninsula balcanică semnaléză, că primejdia unei insurecțiunĭ în primăvara anului 1902, devine din cele mai seriόse. Comitetele macedonene par'că au terminat organisația revoluționară. Aceleașĭ informațiunĭ vin de la cabinetele din Petersburg și Viena. Franța și Rusia cad de acord pentru a da povețe de prudență la Sofia și Constantinopole, pentru-că ambele cabinete se tem de-o represiune din partea Turciei, prea violentă, și voiesc sĕ evite o nouă reeditare a atrocităților din Bulgaria, de la 1876.

D-l Constans, ambasadorul Franței la Constantinopole, ia act la 29 Aprilie de asigurările guvernului otoman, că eventual, va întrebuința numai trupe regulate la potolirea rĕscólei.

In timpul verei rĕscóla isbucnesce. Scirile din ținuturile rĕsculate devin atât de alarmante, încât agentul diplomatic frances la Sofia, scrie: „Singură érna ne desparte, póte, de niscai-va evenimente, carĭ, décă nu sunt preîntîmpinate, pot sĕ fie cu atât mai grave, cu cât nu numai simpatiile Bulgarilor, dér ale Slavilor în general, le pregătesc și le măresc importanța".

D-l Delcassé reînoiesce la 14 Oct. Sultanului recomandația anteriόră și semnaléză ambasadorului Turciei la Paris, urgența de a realisa reforme în Macedonia. In acelașĭ timp, Franța a stăruit pe lângă Rusia pentru a grupa tóte bunele voințe și a preconisa, tot de-odată, adoptarea imediată a reformelor practice, mai ales reforma gendarmeriei și a perceperei dijmei.

Față cu atitudinea puterilor, Sultanul a luat inițiativa unor óre-carĭ mĕsurĭ de reforme.

Principele Ouroussoff, ambasadorul Rusiei la Paris, a afirmat la 15 Decemv. d-lui Delcasse, perfecta conformitate de vederĭ între cele două cabinete în acéstă cestiune macedonénă.

Contele Lamsdorff s'a dus la Viena pentru a stabili cu Austro-Ungaria un plan comun de acțiune, care ar puté sĕ fie sprijinit și de cele-lalte puterĭ.

Punctele acestui program rĕspund, de alt-fel, vederilor exprimate, în mai multe rĕndurĭ, de către agenții consularĭ francesĭ.

Lupta religiósă în Franța.

In diua de 29 Ianuarie camera francesă a fost teatrul unor discuțiunĭ din cele mai agitate. Un deputat socialist a făcut propunerea, ca sĕ se desființeze ambasada pe care o întreține Franța pe lângă Vatican. *Delcassé*, ministrul de esterne a declarat, că nu va fi de acord nicĭ-odată a-se desființa ambasada, nicĭ ca aceea sĕ se prefacă în legațiune. Noi trebue sĕ avem în vedere, spunea Delcassé, în totdéuna ceea-ce contribue la mărirea Franței. Prin desființarea propusă, Vaticanului nu i-am face nicĭ un rĕu, dér nicĭ Franței vr'un bine.

Deputatul *Trouin* a făcut propunerea, sĕ se publice într'o carte galbenă negociările urmate cu Vaticanul în afacerea congregațiunilor. Ministrul *Delcassé* a rĕspuns, că n'are nimica contra. Se înțelege însĕ, că înainte de a publica aceste negocierĭ, își va ține de datorie a cere învoirea Vaticanului, lucru care se obicĭnuesce în lumea diplomatică. Altmintrea cartea galbenă din cestiune nu se va putea publica. Propunerea s'a primit cu 331 voturĭ contra 6.

Deputatul *Dejeante* a propus suprimarea subvențiunilor, ce se dau congregațiunilor séu misiunilor din Orient și estremul Orient. — Ministrul de esterne protestéză spunĕnd, că protectoratul Franței asupra creștinilor din Orient se întinde din ce în ce mai mult, și cu tot caracterul sĕu universal, în prima linie acest protectorat are în vedere pe supușii francesĭ, apoi școlile și spitalurile, de carĭ profită Francesii și indigenii. Aceștĭ din urmă prin acésta capĕtă respect față de Franța, a cărei comerciu și influență cresce mereu. In acest chip șĭ-a menținut Franța în țĕrile îndepărtate forța morală și interesele materiale (aplause).

Deputatul *Sembat* propune, ca subvențiunile date misiunilor sĕ se întrebuințeze pentru înființarea de institute laice. Regretă, că instrucția Francesilor în Orient este dată pe mâna Iesuiților. Supune unei criticĭ aspre activitatea misionarilor, mai ales a celor din China, despre carĭ susține, că sunt agenții rĕsboiului. (Contradicerĭ). Oratorul susține, că expansiunea Franței s'ar puté realisa și fără misionarĭ.

Deputatul *Dénisechin* ia în apĕrare pe misionarĭ, carĭ sunt în orient de sute de anĭ representanții drepturilor francese, față cu Germania și Italia.

Fórte importante sunt scirile ce ne vin din Franța. După cum spune diarul „Figaro", ministrul președinte *Combes* a declarat unui prelat, că cu ocasiunea desbaterei petițiilor congregațiunilor va ruga camera, sĕ atenueze refusul petițiilor prin acordarea unui termin, în care guvernul sĕ aplaneze tótă afacerea, conform intereselor congregațiunilor și a liniștei publice. Vor proceda în tocmai ca în afacerea școlelor primare, acordând cincĭ, dece și chiar cincĭ-spre-dece anĭ pentru esecutarea legii. Prin acésta nu numai călugărilor li s'ar da putința, de a-șĭ procura mijlócelor de existență, dér i-s'ar oferi și guvernului răgaz, de a înlocui școlele și asilele congregațiunilor cu altele laice.

Partidul radical-socialist a hotărît în adunarea de la 29 Ianuarie, ca sĕ propună a se pune la ordinea dilei raportul comisiunei relativ la petițiile congregațiunilor imediat după desbaterea budgetului.

O „carte milenară" despre Românĭ.

Sĕ scie că una din grijile de căpetenie ale guvernului și ale societății maghiare este îmbunătățirea stării economice a Sĕcuilor.

„Sĕcuii alcătuesc zidurile de apĕrare a patriei la frontiera dinspre rĕsărit" — dic protagoniștii acțiunei de salvare, „și de la prosperarea economică a acestui element, depinde prosperarea patriei".

Spre acest scop s'au ținut numerόse conferențe, ba vara trecută s'a ținut la Tușnad chiar un congres. La serbările acestui congres, arangiându-se și o tombolă, cu durere ne aducem aminte, cum mai mulțĭ óspețĭ strĕinĭ și Românĭ — între carĭ și un profesor de la universitatea din Iașĭ — au fos bruscațĭ, fiind-că cumpĕrând și ei bilete au cerut, ca la sorțire, sĕ li se spună numerile eșite și într'o limbă pricepută de dênsii.

Pentru o minte echilibrată e greu de înțeles cum s'ar puté face Sĕcuimea cu numĕrósele ei băi și frumusețĭ naturale un centru de atracțiune pentru óspeții strĕinĭ, décă paralel cu mișcarea inițiată în acest scop, progreséză intoleranța cea mai crassă națională?

Și totușĭ vedem, că „Societatea sĕcuiéscă" (Székely Társaság) și biroul din T. Mureșului al reuniunilor sĕcuiescĭ (Székely Társaságok M. Vásárhelyi irodája) lucréză intensiv pentru a face cunoscute frumusețile naturale ale Sĕcuimei și prin reclamele publicate acum de curînd apeléză la direcțiunile școlelor superióre din tótă Transilvania și Ungaria, ca sĕ-șĭ îndemne elevii la visitarea băilor din Szováta, Parajd, Korond, Homorod, Ciuc-Sereda, Tușnad, Malnaș, Elöpatak etc.

Nu scim însĕ cum s'ar puté efectua îmbunătățirea stării economice a Sĕcuimei prin visitele tinerimei de la școlĭ, care mai de grabă este singură avisată la favorurĭ și reducerĭ, de cât sĕ se pótă spera, că dênșii vor lăsa în Sĕcuime banĭ.

Cu cât era mai favorabilă situațiunea băilor din Sĕcuime, când grosul óspeților îl formau boierii din România! Étă ce dice în acéstă privință cartea comemorativă milenară „*Háromszék vármegye*" — Emlékkönyv Magyarország ezeréves fennállása ünnepére" *) vorbind despre Elöpatak:

„Grosul óspeților de la băi îl formau timp îndelungat boierii din România. Ghiculescii, Sturdzeștii, Știrbeii, Cantacuzineștii și Florescii veniau aicĭ cu curtea întrégă și suită numerósă. Acésta aducea avantagiurĭ marĭ băilor".

Unde sunt acuma boerii din România? I-au alungat șoviniștii cu intoleranța lor națională.

Fiind vorba de cartea milenară, nu putem trece înainte, fără a releva câteva momente dintrĕnsa relative la Românĭ.

*) O carte de 380 de paginĭ, foliant ediție de lux cu 95 ilustrațiunĭ, apărută în S. Sângiorgiu la 1899.

---

mea soție nu-mĭ iartă sĕ jur credință alteia.

„Atuncĭ singur vei purta vina morții fiului! .

„Impĕratul se cutremura, ar mai fi voit sĕ-șĭ pérdă împĕrăția, decât sĕ-șĭ pérdă fiul.

„Fie dér, voiŭ face-o asta, numai fiul sĕ-mĭ trăéscă. Dér sĕ scii, că de s'ar întêmpla sĕ-mĭ pĭerd puișorul, capul tĕu și al ei n'ar mai sta unde stă.

„La câte-va dile împĕratul nu mai era vĕduv. Cu cine și de unde îșĭ câștigà alésa, numai baba Fira, măéstra cea vestită, ar fi sciut s'o spună.

„După cununie împĕratul nu dete față cu noua sa soție trei lunĭ de dile, căcĭ grijile cu treburile țĕrii, rĕsvrătindu-se în contra două împĕrății vecine, îĭ dădeau multe de gândit. După trei lunĭ totușĭ se duse împĕratul la casa soției sale, căcĭ nu mai putea răbda dorul copilului, pe care de atâta timp nu-l vĕduse. Copilul era mândru cu obrajĭ *butrucașĭ* și grăsulii, pe carĭ se îngânau crinĭ și trandafirĭ; sănĕtos și blând ca un mielușel, încât nimenĭ nu-i audia plânsul. Impĕratul nu putea sĕ crédă ochilor când îl vĕdù.

— Cum l'ai ținut și cum l'ai hrănit? — întrebà împĕratul încântat de frumsețea lui.

Cu dulcéță de la florĭ,
Cu rouă mândră din dorĭ,
Cu zimbirĭ
Cu dulcĭ ochirĭ,
Cu mai multe îngrijirĭ.

„Așa rĕspunse ea sărutând obrăjorii băiatului.

„Impĕratul, drept recunoscință, o invità la drépta sa, îmbiind loc pe scaunul împĕrătesc.

„Au trecut doi anĭ și 'n astă vreme multe de tóte s'au întêmplat în lume. Copilașul împĕratului umbla și vorbia, ér sfetnicii țĕrii îl alese moștenitor, și așa după mórtea tatălui sĕu putea sĕ urmeze el în scaunul domniei.

„Dér trecù timp cât trecù și împĕrătésa fiind că avea și ea un copil, începù pe încetul sĕ se înstreineze de copilul soțului ei, căcĭ dorința se născuse ca copilul ei sĕ moștenéscă împĕrăția.

„Impĕratul era dus la bătae și era vorba că în șépte anĭ nu va veni acasă.

„Impĕrătésa, vĕdĕndu-se singură stăpână peste țéră și peste curtea împĕrătéscă, pe micul copil începù a-l chinui cu fómea și în fel de fel, numai sĕ-i stingă pe 'ncetul viața, așa ca pe când va veni tatăl copilului acasă, sĕ nu-l afle în viață. Dér, pe lângă tóte chinurile ce avea sĕ sufere, copilul crescea și se întărea, căcĭ de mânca numai odată în di, mâncarea se prindea de el și-i da putere.

„Era o érnă grea și un ger cumplit, încât crepau copacii și înghețau în cuiburĭ vrăbiile. Fiul împĕratului rĕmas de la buna sa mamă dintâiŭ, era deja de șése anĭ. Maștera încercase câte de tóte sĕ-l nimicéscă, dér nu i-a ajutat Dumnedeu.

— „Sĕ mai încep odată — îșĭ dise ea — ér décă nicĭ asta nu mĭ-a duce în deplinire voia, am sĕ mĕ nimicesc eu și copilul meu."

(Va urma.) *S. Fl. Marian.*

In tótă cartea nu se vorbesce de cât în câteva rênduri despre Românĭ și din acelea rîndurĭ transpiră un dispreț suveran fațặ cu dênșii. Unde se vorbesce despre diferitele bisericĭ, carĭ numĕră credincioșĭ pe teritorul comitatului, despre biserica orientală nicĭ pomenire nu se face, deși după cum se vede din ultimul recensăment, acésta formézặ aprópe 20% a populației Treiscaunelor.

Totușĭ la băile Elöpatak d-l *Gyárfás Győző* amintesce despre Românĭ în următórele cuvinte:

„Serviciul îl fac locuitorii valahĭ ai localității, carĭ sunt păzitorii edificiilor în timp de érnă și întrec orĭ-ce așteptare în ceea ce privesce promptitudinea, credința, punctualitatea și modestia estra ordinară, în ceea ce privesce retribuția, pe când în Covasna și alte băi din Treiscaune óspeții trebue sĕ plătéscă fórte scump serviciile și totușĭ sunt espușĭ la o mulțime de șicane“.

Apoi continuând, autorul vorbesce despre Românĭ, ca despre nisce sclavĭ ca sĕ nu dic mai rĕu, când îĭ presentă ca pe nisce ființe, ce se pot ușor „dresa“ și prin urmare vrednice de o sórte mai bună Ĕtă ce dicc Gyárfás:

„In totdéuna și pretutindea am făcut esperiența în patria nóstra, că tratarea blândă și umană, precum și administrarea echitabilă a dreptății face, ca națiunea valahă sĕ fie fórte *cu alipire și credinciósă cătră nemeșii maghiarĭ*. Eu am credința, că Valahii sunt un popor, care are pornirĭ bune și *că e ușor de dresat* (könnyen idomitható), care ar merita sĕ fie împărtășit de o îngrijire mai mare în ceea ce privesce educațiunea“.

Dér pentru-ca sĕ vadă cetitorii, ce părere are cartea milenară și despre *boierii* din România, lăsăm sĕ urmeze aicĭ în traducere rêndurile referitóre la ei:

„Multe familii din România îșĭ caută aicĭ un „sânge bun“, séu mângăiere după suferințe. Despre aceștia se póte dice, că *„cine a vĕdut un lup, a vĕdut pe toțĭ lupii“*. Boierii se asémĕnă toți în ceea-ce privesce gradul inferior al culturei spirituale, și ceea-ce îĭ face atât de egalĭ între sine, este *„starea lor retrogradă fațặ cu spiritul timpului“*, fiind mai toțĭ de-opotrivă mărginițĭ în facultățile lor spirituale. La ei am vĕdut din nou adeverită esperiența, că atât la individĭ, cât și la națiunĭ uniformitatea spirituală este mórte și stagnare morală; din contră cu cât „uniformitatea spirituală devine mai multilaterală“ (?!), cu atât mai mult cresce varietatea individuală, care treptat prin „progres înaintat“ (többre emelkedő haladással) se póte întinde la infinit. *Boierii* în contactul lor cu alții manifestă órecare fineță în conversație, asta nu se póte tăgădui. In timpul din urmă se póte observa la dênșii și un fel de spoiélă de crescere (némi neveltség „mázza“), dér în cercurile lor familiare fațặ cu supușii lor observă *despotismul oriental*, care ar merge până la tiranie, déca legile patriei nóstre nu le-ar pune hotare curagiului lor de acasă. *S'a întêmplat aicĭ nu de mult, că boierul surprindêndu șĭ bucătarul cu necredința, l'a condamnat la mórte, și tocmai făcea pregătirĭ sĕ-l esecute. Numai la intervenția seriósă a harnicului primar a renunțat la crudelul seu plan* (pg. 235)“.

Prin asemenea descrierĭ tendențióse și insultătóre la adresa boierilor, adecă a clasei culte din România, care deși nu ca mai 'nainte, dér tot mai vine la băile din Sĕcuime, sĕ-șĭ caute de sănĕtate și sĕ lase Sĕcuilor frumóse parale, asigurăm pe d-l Potsa Jozsef, fișpanul din Haromsec și președinte al comitetului, care a redactat cartea milenară, că de loc nu promovézặ interesele Sĕcuimei!...

SCIRILE DILEI.

— 20 Ianuarie v

Trecerea poliției în resortul statului. „Hirszemle“ anunță, că proiectul de lege privitor la trecerea poliției în resortul statului, s'a pregătit deja și n'a mai rĕmas decât resolvirea părții financiare a cestiunei. Ministrul de interne Coloman *Szell* a invitat tóte orașele, ca sĕ dea un conspect asupra cheltuelilor împreunate cu susținerea organelor polițienescĭ în cei dece anĭ din urmă.

„Advocațĭ românĭ și statua lui Kossuth.“ Din *Arad* li-se anunță foilor maghiare, că 33 advocațĭ din Arad au făcut camerei advocațiale propunerea, ca sĕ se voteze o miie coróne pentru statua lui Kossuth Lajos, ce se va ridica în Arad In contra propunerei au protestat 7 advocațĭ românĭ. Protestul i-a turburat rĕu pe advocații maghiarĭ și — după cum asigură „B. H.“ — se va deschide cercetare disciplinară contra subscriitorilor protestului. — „Függ. Magyarorszag“, spune, că advocații românĭ, carĭ au protestat contra votării sumei din cestiune, sunt d-nii Francisc Hossu-*Longin*, Alexandru Hossu-*Longin* Dr. Iustin *Pop* (Deva), Dr. Silviu *Moldovan* Dr. Aurel *Vlad* (Orăștie) și Dr. Gavriil *Suciu* (Hațeg.)

Serbarea dilei de 24 Ianuarie. Secțiunea Berlin a Ligei culturale a hotărît, ca sĕ comemoreze diua de 24 Ianuarie (Unirea Principatelor Române și a înființărei Ligei) cu o deosebită solemnitate, la care vor fi invitațĭ sĕ participe, pe lângă colonia română, și mai mulțĭ representanțĭ ai presei: germanĭ, italienĭ, francesĭ și rușĭ, cum și studențĭ de diferite naționalitățĭ. Se va ține o conferință asupra însemnătății acestei dile, un discurs festiv de salut pentru strĕinĭ, un concert, la care au promis concursul și câte-va domnișóre aflătóre în Berlin, și alțĭ artiștĭ, apoi urmézặ bal.

— Secția Bacău a Ligei a hotărît a serba diuade 24 Ianuarie a. c. cu următorul program: I. In diminéța acelei dile cetățenii băcăoanĭ se vor duce cu familiile lor la primăria orașului, de unde vor porni la catedrala Sf. Nicolae, unde se va oficia un Te-Deum. II. După amiadĭ la $2^1/_2$ óre va avé loc în sala Ateneulul conferința d-lui D. Pătrășcanu, profesor.

Serată la Curtea română. La finele lui Ianuarie st. v. se va da la palatul regal din Bucurescĭ o mare serată dansantă. La acéstă serată vor fi invitate sĕ ia parte peste 300 persóne din elita bucurésceană.

Francisc Kossuth și „Egyetértés“. In numĕrul sĕu de la 1 Februarie „Egyetértés“ publică în frunte două scrisorĭ schimbate între prim-redactorul sĕu Fenyö Sandor și între Francisc Kossuth. Cel dintâiŭ solicită din nou colaborarea lui Fr. Kossuth la „Egyetértés“, ér acesta promite, că va colabora la diar. In acelașĭ numĕr Fr. Kossuth scrie un articol prim în cestiunea proiectelor militare.

Banffy scrie înainte. In revista politică „Magyar Közélet“ baronul Desideriu Banffy scire un articol despre „dreptul electoral“. Banffy și dreptul electoral!

In procesul celor trei Slovacĭ s'a continuat pertractarea Sâmbătă (diua a șésa.) S'a încheiat ascultarea martorilor. Rechisitorul și apĕrarea se vor face mâne, Marțĭ.

Alegere de deputat. In cercul electoral Zsambokreth, rĕmas vacant după mórtea lui Francisc Major, s'a făcut Vinerĭ nouă alegere de deputat. A fost ales cu unanimitate baronul *Kaas* Ivor, cu program poporal.

O artistă română distinsă. D-șóra Valeria *Opriș*, fiica directorului de poștă și telegraf Petru Opriș din Cincĭ-bisericĭ, a fost invitată nu de mult sĕ-șĭ dea concursul la un mare concert, pe care l'a dat archiducesa *Isabella* în salónele palatului sĕu din Pojun. D-șóra Opriș, care este o distinsă violinistă, a ridicat mult nimbul acelui concert prin arcușul sĕu fermecător, ér Archiducesa Isabella i-a trimis acum ca semn de înaltă recunoscință un prețios inel de diamant și o scrisóre de mulțumire fórte măgulitóre. — După cum se aude, d-șóra Opriș are de gând a face un turneu prin diferite orașe.

Desmințire. „Voința Națională“, organ al guvernului român, publică următórea desmințire: „Adevĕrul“ reproduce, după un diar vienes scirea, că ministerul nostru de rĕsboiu ar fi făcut, la fabrica Krupp, o comandă de 450 tunurĭ cu tragere repede. Suntem autorisațĭ a opune acestei invențiunĭ cea mai categorică desmințire“.

Nessi — concediat. Ministrul de rĕsboiu a primit renunțarea deputatului Paul Nessi la gradul de locotenent.

Abdicarea moștenitorului de tron saxon. Din Wiesbaden se anunță, că principele moștenitor al Saxoniei a renunțat la tron în favorul fiului sĕu mai mare. O scire telegrafică din Dresda spune, că faima acésta nu corespunde *de-ocamdată* adevĕrului.

Bal în Blașiŭ. Joi în 12 Februarie n. se va da obicĭnuitul bal filantropic în „Sala de Gimnastică“. Venitul curat este destinat pentru „fondul studenților bolnavĭ“. Comitetul aranjator: Dr. Ambrosiŭ Chețian președinte, Dr. Ioan Rațiu secretar, Octavian Bonfiniu cassar, Ioan Fodor controlor, Iacob Mureșianu, Octavian Prie, Flaviu C. Domșa, Gavrilă Precup, Emiliŭ Sabo, Eugen Pantea, Alexandru Ciura, Augustin Caliani, Ioan Băgăian. Inceputul la 8 séra. Prețul de întrare: de persónă 2 coróne, de familie 4 coróne.

Cununie. D-l Dumitru *Fuiu* și d-șóra Maria *Rusu* îșĭ vor serba cununia Duminecă în 26 Ianuarie st. v. 1903, la órele 11 din di în biserica sf. Adormirĭ din Brașovul-vechiŭ.

— D-l Ioan *Tarția* și d-șóra Valeria *Filep* îșĭ vor serba cununia în biserica gr. cat. din Cernescĭ, la 12 Februarie n.

Incă doi profesorĭ evrei în învĕțămêntul român. Am mai amintit vara trecută despre numirea lui *Strugurescu* (Weintraub) profesor la liceu în România și încă a unui evreu, al cărui nume ne scapă. Acuma cetim un articol plin de durere semnat de domnul institutor din Iașĭ, V. *Săghinescu* în „A. N.“ din Bucurescĭ, în care protestézặ contra prejudițiului adus învĕțămêntului român prin menținerea la catedră a evreului *Sinigaglia* la școla comercială din Iașĭ, precum și a lui Ales. *Valeriu* (Wexler), la liceul din Pomârla. Acest „Valeriu“ este frate cu faimósa Debora Wexler, care a fugit în America dimpreună cu Manoliu și cu miile Spiridoniei din Iașĭ....

Ce face beția. Locuitorul Iosif *Popovicĭ* din *Toc*, — spune „Drap.“ — a plecat deunădĭ la Soborșin sĕ-șĭ reguleze la banca de acolo un cambiu. La reîntórcere s'a abătut pe la birtul lui Lup, unde a bĕut mult rachiŭ. Venind spre casă l'a cuprins somnul și a adormit la marginea drumului de țéră. Familia l'a așteptat până la medul nopții, dér vĕdênd, că nu mai vine, a plecat înaintea lui și l'a aflat mai mort în drum. Dus acasă, peste puțin timp a murit.

A fugit cu fiica vitregă. Traian Băncilă era funcționar privat în Bucurescĭ și trăia în căsĕtorie de vre-o 6 anĭ cu vĕduva lui Ioan Zêrnoveanu, care era cu 15 anĭ mai bĕtrână decât Băncilă. Nevasta însĕ avea o fată frumósă de la bărbatul dintâiŭ. Tatăl vitreg începù sĕ-i facă curte. Mama era gelósă din cale afară. Dilele acestea a fugit părechea amorósă ér Zêrnoveanca-Băncilóie a rĕmas desperată plângêndu-șĭ bărbatul și fata.

Turbnrare într'o comună. In comuna *Orlovat* (comit. Torontal) a isbucnit dilele trecute o mare turburare din causa notarului comunal. Poporul s'a resculat contra notarului Markucz, care fù suspendat și apoi érășĭ rehabilitat. Notarul s'a refugiat. Gendarmeria neputênd restabili ordinea, s'au chemat două compănii de soldațĭ.

Lecții din limba francesă dă o profesóră diplomată de origine francesă, atât din gramatică, cât și din literatură și conversațiune, cu prețul fórte eftin de 1 coróna pe o óră, atât în locuința respectivului, cât și acasă la D-sa. Detailii în Villa Kertsch, séu la Redacția fóiei nóstre.

Scirĭ locale.

Ultima repetiție de „Romană“, Mâne, *Marțĭ* în 3 Februarie st. n., se va face ultima *repetiție de „Romană“* în sala albastră a Redutei. Inceputul la órele 8 séra. După acéstă repetiție în curênd se va ține petrecerea proiectată de tinerimea română din Brașov. Despre acéstă petrecere publicul nostru va fi însciințat la timpul sĕu.

Afacerea cu balul veteranilor. Sunt cunoscute peripețiile balului veteranilor, pe care îl interdisese poliția din causa emblemelor tipărite pe biletele de invitare, și numai în ultimul moment îl permise. Poliția a transpus acum afacerea la judecătorie, cerênd pedepsirea advocatului Dr. Eugen *Leményi*, președintele societății veteranilor, pe motiv, că ar fi întrebuințat embleme strĕine.

Repaus de Duminecă la farmacii In ultima adunare a representanței comunale a orașului Brașov s'a primit propunerea făcută de către magistrat în privința repausului de Duminecă a celor 5 farmacii din cetate. După conclusul primit, de acuma înainte în fie-care Duminecă după amiadĭ (de la 1—9) va ține deschis, cu schimbul, numai una farmacie. Farmacia respectivă va trebui însĕ publicată înainte în tóte foile locale, ér la ușile farmaciilor închise se va aplica o tăbliță cu inscripția, care va indica anume, care farmacie este deschisă în acea di. In casurĭ de epidemie însĕ disposiția acésta se va suspenda.

Conductor de tren, alienat. Conductorul de tren în pensiune *Nagy* Gyula care nu de mult fusese liberat din institutul alienaților din Sibiiu, a fost cuprins Sâmbătă după amiadĭ érășĭ de vechea sa bólă. După-ce a sdrobit totul în casă, a eșit pe stradă cu un cuțit mare în mână. Poliția numai cu mare greutate l'a putut prinde. Nenorocitul a fost internat la Petcuț, de unde va fi dus érășĭ la institutul alienaților.

Țóle erariale vîndute. Sergentul de poliție Ios. Dimeny a observat în timpul din urmă, că unii birjarĭ au în trăsurile lor țóle erariale. Cercetând lucrul, a descoperit, că acele țóle sunt cumpĕrate pe sub mână de la un sergent major c. și r. Vîndarea se făcea prin mijlocirea unui birjar, în potriva căruia poliția a pornit cercetare, ér contra sergentului major s'a făcut arătare la autoritățile militare.

Desagĭ furațĭ. Niculae Mângine din Bran s'a dus Vinerĭ séra la o cârciumă din apropierea gărei. Aicĭ șĭ-a pus jos desagii, în carĭ avea nisce haine, ér el a trecut în vecinĭ la altă cârciumă. Când s'a întors, desagii nu mai erau nicăirĭ. Hainele aveau o valóre de 20 fiorinĭ.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 1 Februarie. Tinerimea universitară a aranjat o mare manifestație cu conduct de torțe în onórea contelui Eugen Zichy care din causa proiectelor militare a eșit din partidul liberal. In acelașĭ timp tinerimea, spriginiță și de partidul independist, a demonstrat viu și gălăgios contra proiectelor militare și contra guvernului. Poliția a luat din vreme mĕsurĭ intinse pentru a înlătura turburărĭ, cu tote acestea demonstrația în contra proiectelor n'a putut fi suprimată.

Paris, 1 Februarie. In cameră, la desbaterea budgetului armatei, referentul Maujon a declarat, că Franța nu renunță la nicĭ o pretensiune a ei. O armată tare e cea mai sigură garanție pentru republica democratică. Franța are adĭ o armată de primul rang cu o reservă, care e tot așa de puternică și mare ca și armata Germaniei. Franța trebue sĕ aibă un contingent de pace suficient în casul unui rĕsboiŭ.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

„LIPOVANA", institut de cerdit şi economii în LIPOVA.

CONVOCARE.

Domnii acţionarĭ ai institutului de credit şi economii **„Lipovana"** societate pe acţii se învită la

a IX adunare generală ordinară,

ce se va ţiné în **19 Faur** n. a. c. **la 10 óre** a. m, în localul institutului, opidul Lipova.

Obiectele de pertractare:

1. Raportul direcţiunei pe al optelea an de gestiune.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Deciderea respective aprobarea bilanţului pe 1902; darea absolutorului direcţiunei şi comitetului de supraveghere (§. 26 din statute).
4. Deciderea asupra întrebuinţărei profitului curat şi fixarea dividendelor pe 1902 (§. 26 şi 46 din statute).
5. Pertractarea eventualelor propunerĭ (§. 26 litera *g* din statute).

Domnii acţionarĭ, carĭ voiesc a participa la adunarea generală, în conformitate cu § 16 din statute se avisézá a depune la cassa institutului acţiile înainte de deschiderea adunărei generale.

Lipova, în 26 Ianuarie 1903.

Ales. Mocsonyi, m. p
preşedinte.

Contul bilanţului.

ACTIVE:		Coróne	f.	PASIVE:		Coróne	f.
Cassa în numĕrar		12675	32	Capital		100000	—
Escompt		735223	25	Fond de reservă		42919	38
Credite personale		33131	50	Fond de pensiunĭ		2968	—
Credite cambiale cu acoperire hipot.		88198	48	Depunerĭ		588825	72
Imprumut hipotecar		42570	—	Reescompt		169223	60
Lombard		11489	50	Dividende pe 1899	32		
Efecte		2963	—	„ „ 1900	128		
Mobiliar	1050			„ „ 1901	96	256	
Amortisare	105	945	—	Interese transitóre		10043	—
Giro-Conto		304	51	Diverse conturĭ creditóre		2045	81
Cont-Curent		1071	68	Profit curat		20212	62
Diverse conturĭ debitóre		7922	78				89
		936495	02			936495	02

Profit şi Pierderĭ.

EŞITE:		Coróne	f.	ÎNTRATE:		Coróne	f.
Interese de depunerĭ	29348 50			Interese:			
„ „ reescompt	10069 90			de escompt	62892·13		
„ „ cont curent	171·10	39589	50	„ credite personale	3109 60		
Spese		2031	14	„ cambiale cu acop. hipot.	6600 80		
Salare, chirie, diverse		7504	—	„ împrumut hipotecar	2993.18		
Marce de presenţă		936	—	„ lombard	994 42		
Contribuţiune directă	6321·97			„ efecte	170 —	76760	13
10% dare după int. de dep.	2934·85	9256	82	Provisiunĭ		2875	22
Amortisare din mobiliar		105	—				
Profit curat		20212	89				
		79635	35			79635	35

Lipova, 31 Decemvrie 1902

Voicu Hamsea m. p.,
director esecutiv.

Ioan Dejenariu m. p.,
prim-comptabil.

Direcţiunea:

I. Cimponeriu m. p., *Dr. G. Popescu* m. p, *V. Dehelean* m. p, *P. Papp* m. p., *A. Ciugudean* m. p., *I. Crişan* m. p.

Confrontându-se cu cărţile principale şi ausiliare, le-am aflat esacte.

Lipova, 26 Ianuarie 1903.

Comitetul de supraveghere:

Teodor Ceontea m. p., *Teodor Cosma* m. p, *Stefan Bordosiu* m. p., *Vasilie Bogoiu* m. p., *Terenţiu Petroviciŭ* m. p.,
preşedinte.